

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 11 0 U 035432 24 Uvp
Banjaluka, 5.3.2026. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Strahinje Ćurkovića, kao predsjednika vijeća, Božane Vulić i Merside Bjelobrck, kao članova vijeća, uz učešće zapisničara Ane Matić, u upravnom sporu po tužbi A. F., [...], [...], C. (u daljem tekstu: tužiteljica), koju zastupa punomoćnik Milan Malešević, advokat iz Banjaluke, Ive Andrića 42, a u postupku po zahtjevu za vanredno preispitivanje presude, punomoćnik Ines Osmanović, advokat iz Sarajeva, Mejtaš 2, protiv akta broj 11/05-544-432/22 od 20.6.2023. godine tuženog Ministarstva zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske, Banjaluka, Trg Republike Srpske 1, u predmetu postavljanja staraoca za poseban slučaj, odlučujući o zahtjevu tužiteljice za vanredno preispitivanje presude Okružnog suda u Banjaluci broj 11 0 U 035432 23 U od 10.4.2024. godine, na nejavnoj sjednici vijeća održanoj dana 5.3.2026. godine, donio je

PRESUDU

Zahtjev se odbija.

Odbija se zahtjev tužiteljice za nadoknadu troškova postupka.

Obrazloženje

Pobijanom presudom odbijena je tužba protiv osporenog akta i odbijen zahtjev tužiteljice za nadoknadu troškova upravnog spora. Osporenim aktom odbijena je žalba tužiteljice izjavljena protiv rješenja JU „Centra za socijalni rad“ Banjaluka broj 01-UP/I-60214-243/21 DČ od 17.10.2022. godine, kojim je tačkom 1 dispozitiva, mlđb. 1 postavljen staralac za poseban slučaj i to u činu zastupanja pred Osnovnim sudom u Banjaluci, radi oduzimanja roditeljskog prava ocu djeteta Đ. S., a koji postupak se vodi pod brojem 71 0 V 355692 21 V; tačkom 2 dispozitiva za staraoca u navedenom postupku postavljena je po službenoj dužnosti N. R., dipl. pedagog, radnik Centra za socijalni rad Banjaluka, dok je tačkom 3 dispozitiva obavezan staralac da u skladu sa zakonskim propisima štiti prava i pravni interes lica koje zastupa.

U obrazloženju presude sud navodi da je osporeni akt zakonit i da je pravilno primjenom odredbe člana 215. stav 1. Porodičnog zakona („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 54/02, 41/08, 63/14 i 56/19) djetetu rođenom 2.7.2010. godine postavljen staralac za poseban slučaj, jer u postupku oduzimanja roditeljskog prava, u ovom slučaju roditelju kome dijete nije povjereno na zaštitu i vaspitanje, a na zahtjev drugog roditelja kome je dijete povjereno na zaštitu i vaspitanje, nesumnjivo predstavlja situaciju u kojoj postoji suprotan interes djeteta i roditelja kome je dijete povjereno na zaštitu i vaspitanje, a koju potrebu je prepoznao i Osnovni sud u Banjaluci na čiju inicijativu je doneseno prvostepeno rješenje, budući da najbolji interes

djeteta ne mora biti identičan interesu roditelja kome je dijete povjereno na zaštitu i vaspitanje, pogotovo u vanparničnim postupcima koji za predmet imaju oduzimanje roditeljskog prava drugom roditelju.

Blagovremenim zahtjevom za vanredno preispitivanje presude tužiteljica pobija njenu zakonitost zbog povrede zakona, drugog propisa ili opšteg akta i povrede propisa o postupku koja je mogla biti od uticaja na rješenje stvari. Ukazuje da, osim što se sud prilikom donošenja odluke pozvao na odredbu člana 215. stav 1. Porodičnog zakona, apsolutno niti jedna druga odredba zakona nije dovedena u vezu sa zaključkom suda, slijedom čega se isto temelji na površnom obrazloženju i prenošenju navoda tuženog. Navodi hronologiju vanparničnih postupaka koji se vode radi oduzimanja roditeljskog prava, sadržaj žalbe izjavljene protiv prvobitno donesenog rješenja o postavljanju staraoca za poseban slučaj, uz tvrdnju da je u ponovljenom postupku prvostepeni organ donio istovjetno rješenje od 17.10.2022. godine, pa je opet ostalo nejasno zbog čega je djetetu postavljen staralac za poseban slučaj. Pogrešno se zaključuje da su interesi djeteta i roditelja koji je predlagač u vanparničnom postupku za oduzimanje roditeljskog prava, u suprotnosti samom činjenicom da je podnesen prijedlog za pokretanje vanparničnog postupka, s obzirom na to da član 107. Porodičnog zakona propisuje samo tri aktivno legitimisane osobe za pokretanje ovog postupka. Ovaj zakon daje aktivnu legitimaciju upravo navedenim licima da bi štitili najbolji interes mlđb. djeteta kada za to postoje uslovi, pri čemu tužiteljica nema interes niti koristi od ishoda postupka, nego postupa kao roditelj djeteta. Imajući u vidu da su uslovi za oduzimanje roditeljskog prava taksativno nabrojani u članu 106. Porodičnog zakona, to nije jasno zbog čega prvostepeni organ izvodi zaključak da su interesi majke u suprotnosti sa interesima mlđb. djeteta, pri čemu napominje da otac Đ. S. od samog rođenja djeteta nije ili je sporadično konzumirao prava i obavljao dužnosti iz sadržaja roditeljskog prava. Pravilno je bilo da sud u vanparničnom postupku pozove organ starateljstva da učestvuje u postupku, a ne da traži postavljanje kolizionog staraoca „dopisom” jer za to ne postoji pravni osnov, uz napomenu da u postupku koji je organ starateljstva pokrenuo za oduzimanje roditeljskog prava majci, nije traženo od strane istog nadležnog suda postavljanje kolizionog staraoca, a sve iz razloga, jer u tom postupku postupa drugi sudija. U postupku je pogrešno utvrđen najbolji interes djeteta suprotno Konvenciji o pravima djeteta i međunarodnim standardima koji se sastoji od četiri elementa: mišljenja djeteta; očuvanja porodičnog okruženja i održavanja odnosa; brige, zaštite i sigurnosti djeteta i prava na zdravlje i njegovo zdravstveno stanje. Ovdje se zanemaruje mišljenje djeteta, jer Centar za socijalni rad prilikom određivanja kolizionog staraoca nije ni pozvao dijete da učestvuje u postupku (nije niti pokušao stupiti u kontakt) pa je zauzeo nepravilan stav da svaka odluka koja ne ide po volji jednom roditelju je automatski suprotna interesima djeteta. Nije i ne može biti najbolji interes djeteta da roditeljsko pravo nad djetetom, pa time i donošenje odluka o liječenju, obrazovanju i drugim aspektima života, ima otac koji godinama nije plaćao izdržavanje djeteta, a pri tome se radi o univerzitetskom profesoru, koji dijete ne viđa kako u Banjaluci, tako ni kada je dijete u inostranstvu na liječenju, pa se u takvoj konstelaciji odnosa, viđanje djeteta i oca se ne može posmatrati kao ključni element za očuvanje porodičnog okruženja i održavanje odnosa jer oni nikad nisu ni postojali. Niti jedan dokaz ne postoji u spisu suda, a ni u spisima upravnih organa, da se Centar za socijalni rad ili otac djeteta barem pokušavao brinuti o tom istom mlđb. djetetu za svih 14 godina njegovog života, nego je, naprotiv, poduzimao sve radnje da odmogne majci djeteta da ga adekvatno liječi i prvenstveno zaštiti njegovo zdravlje i život, pri čemu je otac istovremeno kontinuirano aktivno radio na sprečavanju pristupa zdravstvenoj zaštiti svog sina na način da je onemogućavao dobijanje putne isprave, prijeko potrebne za pristup medicinskim tretmanima u inostranstvu, pri tome ignorišući medicinsku dokumentaciju ljekara. U predmetnom upravnom postupku, niti upravnom sporu, nisu razmatrani konkretni elementi, niti su dovedeni u međusobnu vezu, pa

se na njima ne može temeljiti odluka o najboljem interesu djeteta. Poziva se na presudu Vrhovnog suda Republike Srpske broj 11 0 U 030202 22 Uvp od 9.2.2023. godine iz koje proizilazi da Centar za socijalni rad Banjaluka kontinuirano provodi radnje isključivo protiv majke djeteta, a na štetu djeteta, pogrešno i neosnovano tvrdeći da time šteti interesu djeteta, te da održavanje odnosa ne može negativno uticati na staranje drugoga roditelja da vodi računa o zdravlju djeteta, prije svega, a zatim i o nastavnim i vannastavnim aktivnostima djeteta. Kada je u pitanju primjena Konvencije o pravima djeteta, opšti je konsenzus da nema pravilne primjene prava djeteta bez balansa člana 3. (najbolji interes djeteta) i člana 12. (pravo na slobodno izražavanje mišljenja), na osnovu čega su upravni organi, a sud se na ovo apsolutno ne osvrće u osporenoj odluci, odlučili da se dijete od 12 godina ne može saslušati. Upućuje na emocionalnu povezanost majke i djeteta od rođenja kroz odgoj i odrastanje, na odnos majke prema liječenju djeteta i najboljoj medicinskoj podršci prema njegovom obrazovanju, pa je zaključeno da majka djeteta nema suprotan interes djetetu kako to sud u pobijanoj odluci pogrešno cijeni, nego naprotiv, da nema mjesta da se u vanparničnom postupku djetetu postavlja poseban staralac bez ikakvog pravnog osnova. Predlaže da se zahtjev uvaži i pobijana presuda preinači na način da se uvaži tužba i osporeno rješenje „ukine“. U dopuni zahtjeva navodi postupke u cilju sprečavanja odlaska djeteta na liječenje, o kriminalnoj grupi koja od 2016. godine pokušava da otme dijete, te o vršnjačkom nasilju nad djetetom u kojem je dijete zadobilo povrede, pa zaključuje da je neprihvatljiv stav upravnih organa i suda da je u najboljem interesu djeteta da se odredi staralac iz institucije u kojoj sjede „ubice u pokušaju“ koje su vršile opstrukciju izdavanja putne isprave za odlazak na liječenje.

U odgovoru na zahtjev tuženi predlaže da se zahtjev odbije iz svih razloga sadržanih u drugostepenoj odluci.

U odgovoru na zahtjev zainteresovano lice Đ. S. ukazuje da je zahtjev neosnovan i protivan odredbama Porodičnog zakona, Konvencije o pravima djeteta i drugim relevantnim domaćim i međunarodnim propisima koji regulišu zaštitu prava i interesa djeteta, kao i procesnih zakona uz tvrdnju da je zahtjev usmjeren na nepotrebno odugovlačenje postupka, dalje ugrožavanje prava i interesa djeteta kao i njegovih roditeljskih dužnosti, prava i interese. Tužiteljica zahtjev bazira i na paušalnoj i ničim dokazanoj sopstvenoj tvrdnji da postupa u cilju zaštite najboljeg interesa djeteta, iako je više nego očigledno da samo pokretanje postupka za oduzimanje roditeljskog prava, bez obzira na razloge koji su tog roditelja opredijelili na takav „potez“, nije u najboljem interesu djeteta, jer mu se uskraćuje pravo na porodičan život, na učešće drugog roditelja u njegovom životu i odrastanju, na redovan i nesmetan kontakt sa roditeljem sa kojim ne živi, odbijanje saradnje sa organom starateljstva i drugim organima, napuštanje prostora Republike Srpske sa djetetom bez prethodne saglasnosti drugog roditelja, itd.). Pozivanje tužiteljice na najteže oblike kršenja prava djeteta navedenih u članu 106. Porodičnog zakona je irelevantno za postupanje u predmetu imenovanja staraoca za poseban slučaj, jer utvrđivanje činjenica i procjena najboljeg interesa djeteta nije predmet ovog postupka, već je predmet vanparničnog postupka u kojem ona tek treba da dokazuje tvrdnje o osnovanosti svog prijedloga za oduzimanje roditeljskog prava ocu, pri čemu tužiteljica nije obrazložila, niti dokazala da je u najboljem interesu djeteta da se oduzme roditeljsko pravo koje otac nije u mogućnosti da vrši upravo zbog toga što mu je majka djeteta, odnosno tužiteljica, to sistematski sprečavala praktično od dana rođenja zajedničkog djeteta, iako redovno izvršava sve zakonom propisane obaveze, koje su, zbog postupanja majke djeteta svedene na davanje zakonskog izdržavanja, jer mu je sve drugo uskraćeno, a o čemu postoji i adekvatna dokumentacija. Navod upravnih organa i suda da „nije moguće uzeti izjavu i mišljenje djeteta uzrasta 12 godina“ (sada 14 godina) je u potpunosti tačan, jer majka odbija da saraduje sa organom starateljstva i omogući kontakt stručnih radnika organa sa djetetom, te radnje koje bi

iz tog kontakta proizašle (izražavanje mišljenja djeteta, procjena stepena negativne indukcije djeteta od strane majke itd.), a navodi o navodnoj nezainteresovanosti organa starateljstva da preduzme radnje u cilju zaštite najboljeg interesa djeteta su, sasvim očigledno, neosnovane, jer se u spisu predmeta upravnih postupaka koji su se vodili i koji se sada vode kod organa starateljstva nalazi ogroman broj dokaza koji ukazuju na pokušaje organa da uspostavi kontakt i saradnju sa majkom djeteta (posljedično i samim djetetom), a na koje pokušaje se ona oglašila ili ih je opstruisala na najrazličitije načine. Tokom prethodnih upravnih i drugih postupaka (iako je u tom periodu bila u B.) nijednog trenutka nije iskazala želju ni potrebu da zaštiti prava i interese djeteta tako što će omogućiti da i ono, u skladu sa svojim mogućnostima i sposobnošću, iskaže svoje stavove i mišljenja o pitanjima u vezi sa roditeljskom brigom i vaspitanjem, na šta se pravilno ukazuje osporenim aktom i dodatno potvrđuje pobijanom presudom. U vezi sa presudom Vrhovnog suda na koju se tužiteljica poziva naglašava da ista nema nikakve direktne pravne veze sa predmetom vanparničnog postupka u okviru kojeg se pojavila potreba za imenovanjem zastupnika za dijete, zbog čega je pozivanje na tu presudu potpuno irelevantno za odlučivanje ovog suda po zahtjevu. Predlaže da se zahtjev odbije.

Razmotrivši zahtjev, odgovore na zahtjev, pobijanu presudu i cjelokupne spise predmetne upravne stvari i upravnog spora na osnovu odredbe člana 39. Zakona o upravnim sporovima („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 109/05 i 63/11, u daljem tekstu: ZUS), odlučeno je kao u izreci presude iz sljedećih razloga:

Prema podacima spisa predmeta proizilazi da je tužiteljica pokrenula vanparnični postupak radi oduzimanja roditeljskog prava ocu djeteta na osnovu odredbe člana 107. Porodičnog zakona koji propisuje da takav postupak može da pokrene organ starateljstva, roditelj, odnosno usvojlac.

Oduzimanje roditeljskog prava je jedna od najtežih mjera, jer se trajno ili dugoročno mijenja odnos roditelj-dijete, iz kojeg razloga je pravilno sud koji vodi takav vanparnični postupak, a u cilju donošenja ispravne odluke, predložio postavljanje djetetu staraoca za poseban slučaj, koji će da prati da li se poštuje najbolji interes djeteta, s obzirom na to da se u tom postupku odlučuje o pitanjima koja se tiču djeteta i njegovih prava.

Iako je majci povjereno dijete za zaštitu i vaspitanje što podrazumijeva da zastupa dijete u svakodnevnom životu, u ovoj vrsti postupka može postojati sukob interesa, s obzirom na to da majka ima cilj da se oduzme roditeljsko pravo djeteta, a sud ima obavezu da utvrdi šta je to u najboljem interesu djeteta, što ne mora da se podudara sa interesom majke. Tužiteljica u postupku oduzimanja roditeljskog prava ima obavezu da dokaže ispunjenost uslova za isto, a staralac za poseban slučaj ima u vidu samo interes djeteta, s obzirom na to da je odrastanje uz učešće oba roditelja povoljno za psihofizički razvoj djeteta, a odluka koja se donosi u postupku oduzimanja roditeljskog prava dugoročna i može da liši dijete ostvarivanja prava na učešće jednog od roditelja u njegovom odrastanju.

Staralac za poseban slučaj se postavlja ne zato što majka ne brine i ne štiti interese svog djeteta, već iz razloga što je u postupku oduzimanja roditeljskog prava ocu djeteta, a na prijedlog majke, dijete učesnik sa posebnim pravima koje mu garantuje Porodični zakon i Konvencija o pravima djeteta, jer se postupak vodi zbog njega i u njegovom interesu, pa ima pravo da bude zaštićeno od „neutralne“ osobe i da se čuje njegovo mišljenje, iz kojeg razloga je i pravilno na osnovu odredbe člana 215. stav 1. Porodičnog zakona, djetetu u takvom postupku, postavljen staralac za poseban slučaj, a koji ne umanjuje značaj brige i zaštite koju tužiteljica pruža djetetu.

Budući da se tužiteljica u zahtjevu upućuje na njenu emocionalnu povezanost sa djetetom od rođenja kroz odgoj i odrastanje, na njen odnos prema liječenju djeteta i najboljoj medicinskoj i obrazovnoj podršci, to nesporno ukazuje da svoje obaveze roditelja izvršava na za nju najbolji način, pa je i za očekivati da poštuje pravo svog djeteta na izražavanje mišljenja saglasno odredbama Porodičnog zakona i Konvencije o pravima djeteta na koje se poziva, a što podrazumijeva da i omogući svom djetetu da u skladu sa godinama i zrelošću izrazi svoje mišljenje u svim postupcima o pitanjima koja ga se tiču, slijedom čega je tvrdnja da upravni organi i sud ne poštuju njegovo pravo na izražavanje mišljenja, suprotno stanju spisa predmeta.

Kod takvog stanja stvari, a kako ni ostali navodi nisu od uticaja na zakonitost, u pobijanoj presudi nije ostvaren nijedan razlog njene nezakonitosti predviđen u odredbama člana 35. stav 2. ZUS, iz kojeg razloga se zahtjev tužiteljice odbija na osnovu člana 40. stav 1. istog zakona.

Tužiteljica nije uspjela u sporu iz kojeg razloga je njen zahtjev za nadoknadu troškova postupka primjenom člana 49a. stav 1. ZUS, odbijen.

Zapisničar
Ana Matić

Predsjednik vijeća
Strahinja Ćurković

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Aćić